

PLAVECKÁ ÚROVEŇ UCHÁDZAČOV O ŠTÚDIUM TELESNEJ VÝCHOVY A ŠPORTU NA SLOVENSKU

SWIMMING PERFORMANCE OF APPLICANTS FOR STUDY OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORT ON SLOVAKIA

Lubomír Kalečík¹, Dušan Chebeň², Matej Bence³

¹Fakulta telesnej výchovy a športu, Univerzita Komenského, Bratislava, SR

²Pedagogická fakulta, Univerzita Konštantína Filozofa, Nitra, SR

³Fakulta humanitných vied, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica, SR

ABSTRACT

The authors in this contribution presents the results of swimming performance applicants of the study to Faculty of Physical Education and Sport, Comenius University in Bratislava, PF UKF in Nitre a FHV UMB in Banská Bystrica, in the year 2007/2008. The results presents swimming performance men and women in swimming strokes – 100 m crawl-freestyle and 100m breaststroke. The selection of swimming stroke is different. In the boys category dominant stroke is crawl-freestyle (n=333), breaststroke (n=457) and in the category girls is dominant stroke breaststroke (n=157) and crawl-freestyle (n=55). The table points from standard to maximum 10 points is most numerical in dividing line –Men - crawl-freestyle 5 points (n=86) and breaststroke 6 points (n=40), Women – breaststroke 3 points (n=47) and crawl-freestyle 10 points (n=14). The results of swimming test have interval from 4,8 to 6,7 points. Swimming ability on talent examination to the study of physical education and sport shows average level swimming performance applicants.

Keywords : swimming, strokes, points, results

SÚHRN

Autori v príspevku analyzujú plaveckú výkonnosť uchádzačov o štúdium telesnej výchovy na vybraných vysokých školách na Slovensku – FTVŠ UK v Bratislave, PF UKF v Nitre a FHV UMB v Banskej Bystrici, v akademickom roku 2007/2008. Celkový počet uchádzačov o štúdium telesnej výchovy a športu bol 1002 (790 mužov a 212 žien). Dosiahnuté výsledky uchádzačov porovnávajú na základe zaplávanej časy na 100 m a ich bodového hodnotenia v jednotlivých plaveckých spôsoboch podľa bodovacích tabuliek. Získané výsledky vzájomne porovnávajú. Na základe dosiahnutých výsledkov autori konštatujú priemernú plaveckú výkonnosť uchádzačov o štúdium telesnej výchovy na vybrané vysoké školy na Slovensku.

Kľúčové slová: uchádzači, prijímacie skúšky, plavecké spôsoby, body, výsledky

Úvod

Plávanie na slovenských vysokých školách, ktoré pripravujú učiteľov telesnej výchovy patrí aj v súčasnosti, v kreditovom systéme štúdia medzi povinné predmety študijného programu.

S teóriou a didaktikou plávania sa počas štúdia stretávajú študenti telesnej výchovy pri získavaní teoretických vedomostí a praktických plaveckých zručností, aby na požadovanej úrovni zabezpečovali pedagogický proces.

Záujem o štúdium telesnej výchovy v Slovenskej republike na fakultách v Bratislave (Fakulta telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského,

dalej FTVŠ UK), v Banskej Bystrici (Fakulta humanitných vied Univerzity Mateja Bela, ďalej FHV UMB) a v Nitre (Univerzita Konštantína Filozofa, ďalej UKF) je nadpriemerný. Počty uchádzačov o štúdium prekračujú normy na prijatie študentov do prvého ročníka štúdia. Z tohoto dôvodu je nutné každoročne realizovať talentové prijímacie skúšky, umožňujúce primárnu selekciu budúcich študentov.

Vstupná talentová skúška tvorí neoddeliteľnú súčasť prijímacích skúšok na vysoké školy s telovýchovným zameraním. Jej úlohou je zistiť

úroveň motorickej pripravenosti uchádzačov, t.j. úroveň ich kondičných schopností a špeciálnych zručností.

Talentová skúška sa skladá z hodnotenia požiadaviek v atletike, gymnastike, športových hrách a plávaní. Splnením týchto požiadaviek preukazuje uchádzač úroveň motorickej pripravenosti tak, aby počas štúdia na fakulte zvládol špecifické požiadavky.

Problematickou výberu študentov telesnej výchovy na jednotlivých vysokých školách so zameraním na plávanie sa zaoberali viacerí slovenskí vysokoškolskí pedagógovia.

Jursík (1995) porovnával dynamiku zmien plaveckej výkonnosti uchádzačov o štúdium telesnej výchovy na FTVŠ UK v Bratislave v rokoch 1983 – 1993.

Macejková, Benčuriková, Ramacsay (1996), okrem plaveckej výkonnosti monitorovali ďalšie faktory ovplyvňujúce jej úroveň, medzi ktoré patrili napríklad stredné školy, na ktorých uchádzači o štúdium telesnej výchovy študovali.

Chebeň (2001) analýzou plaveckých spôsobov zaznamenal závažné nedostatky v technike plávania uchádzačov o štúdium telesnej výchovy v Nitre.

Bence, Chebeň (2002) porovnávali plaveckú výkonnosť uchádzačov o štúdium telesnej výchovy v Banskej Bystrici a v Nitre, pričom zistili, že plavecká výkonnosť úmerne zodpovedá požiadavkám na talentové skúšky, ale dosahuje len priemernú úroveň na oboch sledovaných vysokých školách.

Bence, Mandzáková (2006) zisťovali vplyv talentových skúšok na plaveckú výkonnosť študentov telesnej výchovy na FHV UMB v Banskej Bystrici.

Podobné výsledky ako v Banskej Bystrici a v Nitre dosiahol na FTVŠ UK v Bratislave Kalečík (2007), ktorý zaznamenal len priemernú plaveckú úroveň, pričom konštatuje pokles plaveckej pripravenosti uchádzačov o štúdium na tejto fakulte.

Cieľ

Cieľom našej práce, je zistiť, vyhodnotiť a porovnať stav plaveckej výkonnosti uchádzačov o štúdium telesnej výchovy v školskom roku 2007 / 2008 na vybraných fakultách, ktoré pripravujú na Slovensku učiteľov telesnej výchovy a trénerov športu.

Úlohy

- zistiť výber plaveckých spôsobov v súboroch mužov a žien
- vyhodnotiť plaveckú výkonnosť uchádzačov na základe bodového hodnotenia
- porovnať dosiahnuté výsledky na jednotlivých vysokých školách

Metodika

Výskumný súbor tvorili uchádzači o štúdium telenej výchovy na FHV UMB v Banskej Bystrici, na FTVŠ UK v Bratislave a na UKF v Nitre. Prijímacích talentových skúšok sa v školskom roku 2007/2008 v Banskej Bystrici zúčastnilo 209 mužov a 37 žien (celkove 246 uchádzačov), v Bratislave najvyšší počet 498 mužov a 139 žien ,(celkove 637 uchádzačov) a v Nitre 36 žien a 83 mužov (celkove 119 uchádzačov).

Prijímacia skúška z plávania pozostávala z preplávania 100 m vzdialenosti so štartovým skokom ľubovoľným spôsobom. Plaveckú výkonnosť hodnotíme podľa pravidiel plávania a bodovacej tabuľky . Na základe plaveckého spôsobu a zaplávacieho času sme prideliť body a všetky výsledky sme zaradili do frekvenčnej tabuľky od štandardu po 10 bodov.

Bodovacia tabuľka, ktorú sme použili je rovnaká na FTVŠ UK v Bratislave a na FHV UMB v Banskej Bystrici. Rozdielna je na UKF v Nitre.

Výsledky práce sú súčasťou riešenia grantovej úlohy VEGA, pod názvom Štandardizácia plaveckých výkonových štandardov na univerzitách v SR a vybraných krajinách EU č. 1/4482/07.

Pre spracovanie výsledkov sme použili základné štatistické metódy, percentuálne vyjadrenie, logickú analýzu a syntézu.

Výsledky a diskusia

Tabuľka 1 nám ukazuje, že v súbore žien si vybralo plavecký spôsob prsia na FHV UMB 76,5 % uchádzačiek, na FTVŠ UK 72,6 % a na UKF 78 %, čo potvrdzuje vyrovnanosť záujmu o tento plavecký spôsob a jeho využitie najmä v rekreačnom plávaní populácie. Plavecký spôsob kraul si zvolilo na FHV UMB 24,5% uchádzačiek, na FTVŠ UK 27,4 % a na UKF 22 %.

Podobné rozdelenie ako v súbore žien, vo výbere plaveckého spôsobu prsia bolo v súbore mužov, kde až 59,3 % uchádzačov na FHV UMB si zvolilo tento plavecký spôsob, 40,6 % uchádzačov na FTVŠ UK a 47 % na UKF v Nitre.

Menej uchádzačov, 40,7 % na FHV UMB plávalo plavecký spôsob kraul, na FTVŠ UK to bol najvyšší počet, 59,4 % a na UKF 53 %.

Bodové hodnotenie plaveckých spôsobov prsia a kraul - FHV UMB.

Ženy - prsia z počtu 28 uchádzačiek dosiahla maximálny počet 10 bodov len jedna uchádzačka. Najfrekvencovanejšie pásmo bolo v rozsahu 3,5 až 2 body, do ktorého sa zaradilo 11 uchádzačiek (39,2 %).

Priemerný počet bodov v súbore žien v plaveckom spôsobe prsia bol 3,5 bodu, čo zodpovedá podľa tabuliek výkonu 2:01 min.

Tab. 1. Výber plaveckých spôsobov uchádzačov
Table 1. A choice of applicants` swimming styles

PLAV. SP.	Prsia	Kraul	P %	K %	Spolu %
FHV B.B. Ž n 37	28	9	76,5	24,5	100
FHV B.B. M n 209	122	87	59,3	40,7	100
FTVŠ BA. Ž n 139	101	38	72,6	27,4	100
FTVŠ BA.M n 498	202	296	40,6	59,4	100
UKF NR. Ž n 36	28	8	78	22	100
UKF NR. M n 83	39	44	47	53	100
SPOLU	520	482	51,9	48,1	100

Tab. 2. Celkové bodové hodnotenie uchádzačov o štúdium telesnej výchovy na FTVŠ UK v Bratislave
Table 2. The total point rating of the PE studies applicants at the Faculty of PE and sport of Comenius University in Bratislava (FTVŠ UK)

n	Nes.	Št.	1 b.	2 b.	3 b.	4 b.	5 b.	6 b.	7 b.	8 b.	9 b.	10 b.	spolu
M	88	27	22	30	50	46	66	57	54	37	8	13	498
Ž	22	9	6	6	17	12	11	17	18	9	3	9	139
sp.	110	36	28	36	67	58	77	74	72	46	11	22	637

Nes. = nesplnili, Št. = štandard, sp. = spolu
N. = didn't meet the criteria, St. = standard, to. = together

Kraul - štyri uchádzačky z deviatich dosiahli najvyššie hodnotenie – desať bodov. Jedna uchádzačka týmto plaveckým spôsobom nedopĺvala, ale napriek tomu je priemerná bodová hodnota 8 bodov, podľa tabuliek čas 1:41 min. Priemerná bodová hodnota obidvoch plaveckých spôsobov v súbore žien bola 5,7 bodu.

Muži – prsia .Zaznamenali sme iba jeden výkon na úrovni 10 bodov. Prekvapila nás skutočnosť, že až 53 mužov (43 % „prsiarov“) nezískalo v tomto plaveckom spôsobe ani jeden bod, čo svedčí o nezodpovednom prístupe uchádzačov o štúdium a k talentovým skúškam. Najpočetnejšie bodové pásmo bolo v rozsahu 4 až 1 bod – 45 uchádzačov, čo tvorí 36,8 %. Priemerný bodový výkon u mužov prsia bol 3,9 bodu, čo zodpovedá času 1:50 min..

Kraul. 10 bodové hodnotenie dosiahlo z celkového počtu 87 „krauliarov“ len 12, čo predstavuje 13,8 %. Priemerná bodová hodnota v tomto plaveckom spôsobe je 4,6 bodu, čo predstavuje čas 1:36,0 min. Najfrekvencovanejšie pásmo u mužov v plaveckom spôsobe kraul sme zaznamenali v bodovej hodnote od 6,5 bodu až po 1,5 bodu. V tomto pásme je 46 krauliarov, čo tvorí 52,8 %. Priemerný bodový výkon u mužov je 4,2 bodu.

Tabuľka 2 poukazuje na zastúpenie uchádzačov v jednotlivých bodoch, ktoré sme rozdelili od hodnoty nesplnili, štandard, 1 až 10 bodov. Posudzovali sme aj počet zúčastnených uchádzačov, ktorí nesplnili požadovaný limit štandardu . Jednoznačne najvyššie zastúpenie nachádzame v ukazovateli nesplnili, kde sme zaradili uchádzačov, ktorí zaplávali 100 m nad požadovaný limit – 100 m kraul nad 2:00,0 alebo 100m prsia nad 2:10,0. Z celkového počtu uchádzačov je až 109 (88 mužov a 22 žien), ktorí nesplnili minimálnu hodnotu štandardu. Tento stav poukazuje na ich nedostatočnú pripravenosť na prijímacie skúšky z plávania.

Bodové hodnotenie plaveckých spôsobov prsia a kraul - FTVŠ UK

Z mužov, ktorí splnili plavecké požiadavky prijímacích pohovorov na FTVŠ UK, najpočetnejšie zastúpenie registrujeme v 5 bodovej hodnote. Túto hodnotu zaplávalo 66 mužov, čo predstavuje plavecký výkon na 100 m kraul 1:36,0 a 100 m prsia 1:50,0. Najlepšie predpoklady pre splnenie požiadaviek sú najmä u uchádzačov, ktorí ich splnili v najvyšších bodových hodnotách 10 bodov – 13 mužov (boli to hlavne plavci) a 9 bodov – 8 uchádzačov.

Ženy - kraul. Najpočetnejšie zastúpenie sme zaznamenali v hodnote 6 bodov, ktoré dosiahlo 18 žien. Tieto bodové hodnoty predstavujú časové rozpätie pre kraul od 1:33,0 do 2:00,0 a prsia od 1:53,0 do 2:10,0, ktoré dávajú predpoklad pri prijatí na FTVŠ UK zvládnutie požadovaných plaveckých požiadaviek počas štúdia.

Pri výbere plaveckého spôsobu prevládal u mužov kraul pred prsiarskym spôsobom. Z celkového počtu uchádzačov 498, kraulom plávalo 296, čo je viac ako polovica z celkového počtu uchádzačov a prsiami plávalo 202 uchádzačov. Najväčšie zastúpenie dosiahli plavci v hodnotách bodov od 3 do 8. Najvyšší počet $n = 45$ bol v hodnote 5 bodov.

Nižšie bodové hodnoty štandard až 3 body zaplávalo 77 uchádzačov. Vyššie počty sme zaznamenali v bodoch od 4 do 8, $n = 162$ čo poukazuje na dobrú pripravenosť na prijímacie skúšky. Hodnotu štandardu pri kraule zaplávalo 13 uchádzačov. Priemerný bodový výkon mal hodnotu 5,2 bodov. Najlepší výkon v 10 bodovej hodnote bol 60,0 sek. a najslabší výkon v hodnote štandardu bol čas 2:00,0. Celkový priemerný výkon v tomto plaveckom spôsobe bol u mužov 1:35,1. Z celkového počtu 296 mužov krauliarov 41 nespĺnilo stanovené požiadavky.

Plavecký spôsob prsia vykazuje podobné charakteristiky, s určitými rozdielmi v najvyšších hodnotách 10 a 9 bodov, ktoré zaplávalo iba 5 mužov, z toho iba 2 za 10 bodov, čo pravdepodobne poukazuje na náročný časový limit pre tento plavecký spôsob. Ťažisko rozloženia je v bodoch od 3 do 7, čo je podobné ako v plaveckom spôsobe kraul, teda iba priemerné hodnoty. Priemerný bodový výkon v tomto spôsobe bol približne na rovnakej úrovni ako pri kraule – 4,9 bodov. Priemerný časový výkon prsiarov bol v hodnote 1:51,5.

Výber plaveckého spôsobu u žien jasne poukazuje, že prevláda prsiarsky spôsob, keď 101 uchádzačiek plávalo prsiami a iba 38 kraulom. Kraul si vyberajú väčšinou aktívne alebo bývalé plavkyne, pretože v tomto spôsobe dosahujú potrebnú výkonnosť.

Pri kraule žien registrujeme vyššie zastúpenie v bodovej škále od 6 - 7 bodov, kde plávalo 13 žien, čo dokumentuje ich dobrú pripravenosť. Najväčšie zastúpenie je v 10 bodovej hodnote - 8 žien. Tento výkon zaplávali iba plavkyne – špecialistky. V tomto spôsobe – kraul iba 2 dievčatá nespĺnili požadovaný limit, čo je podstatne lepšie než u mužov, kde nespĺnilo limit 41 plavcov.

Priemerný bodový výkon u dievčat – krauliarok bol najvyšší 6,7 bodov, ktorý vlastne ovplyvnilo 8 žien v 10 bodovej hodnote. Prekvapil priemerný čas dievčat 1:28,5, ktorý je o 2,6 s lepší ako priemerný výkon mužov. Najlepší výkon v 10 bodovej hodnote bol čas 1:03,0 a najhorší čas mal hodnotu štandardu 2:14,0.

Z hľadiska početnosti je plavecký spôsob prsia pre ženy podstatne viac zastúpený, pretože je pre dievčatá prirodzenejší a ľahšie zvládateľný. Zo 139 žien plávalo prsiami 101. Od štandardu po 10 bodov plávalo 81 žien. Nedopĺňalo alebo nespĺnilo požadovaný limit 20 žien, čo predstavuje pomerne veľký počet. Pri prsiarskom spôsobe je podobné zastúpenie ako u mužov. Najpočetnejšie zastúpenie mali v 3 bodovej hodnote. Najpočetnejšie zastúpenie žien $n = 55$ je práve v týchto hodnotách od 3 do 7 bodov.

Priemerná bodová hodnota je 4,8 čo je o 1,9 bodu menej ako dosiahli krauliarky. Priemerný čas prsia bol 2: 05,5 najlepším výkonom mal hodnotu 1:46,0 s a najhorší 2:30,0 ktorý predpokladá nespĺnenie kreditových požiadaviek pre tento plavecký spôsob počas štúdia.

Bodové hodnotenie plaveckých spôsobov prsia a kraul - PF UKF v Nitre.

V prsiarskom spôsobe súboru žien z počtu 28 uchádzačiek dosiahli maximálny počet 6 bodov 3 uchádzačky, 5 bodovú hodnotu dosiahli dve uchádzačky. Najvyšší počet sme zaznamenali v hodnotení 0 bodov (10 žien) a v hodnotení „nedopĺňal“ 6 žien.

V kraule ženy zaznamenali pozitívne výsledky, keď až 8 uchádzačiek dosiahli bodovú hranicu 4 až 6 bodov, pričom 6 bodov zaplávalo týmto plaveckým spôsobom 5 žien.

V súbore mužov - prsia sme zaznamenali z počtu 39 uchádzačov 11 na úrovni hodnotenia 6. bodov, 3 na úrovni 5. bodov a 6 na úrovni 4. bodov. Rovnako ako v súbore žien nás prekvapila skutočnosť, že až 9 mužov nezískalo v prsiach ani jeden bod a 3 vôbec nedopĺňali, čo svedčí o ne zodpovednom prístupe uchádzačov o štúdium a k talentovým skúškam.

V hodnotení plaveckého spôsobu kraul v súbore mužov dosiahlo čas na úrovni 6 bodov až 18 uchádzačov, na úrovni 5 bodov 5 uchádzačov a na úrovni 4. bodov 8 uchádzačov, čo pokladáme vo vzťahu k bodovému hodnoteniu za optimálnu úroveň.

V plaveckom spôsobe prsia sme zistili najrýchlejší a tiež najpomalší čas v súbore žien FHV Banská Bystrica. V plaveckom spôsobe kraul bol najrýchlejší a tiež najpomalší čas dosiahnutý v súbore žien FTVŠ Bratislava.

V plaveckom spôsobe prsia sme zaznamenali najrýchlejší čas v súbore mužov FTVŠ Bratislava a najpomalší u mužov FHV Banská Bystrica. V plaveckom spôsobe kraul bol dosiahnutý najrýchlejší čas v súbore mužov FTVŠ Bratislava, najpomalší v súbore mužov FHV Banská Bystrica. Najrýchlejšie zaplávane časy v súboroch mužov a žien poukazujú na dobrú pripravenosť a plaveckú výkonnosť niektorých uchádzačov o štúdium.

Zarážajú nás najmä hodnoty najpomalších časov, ktoré by sa u uchádzačov o štúdium telesnej výchovy nemali vyskytnúť, a ktoré svedčia o

ľahkovážnom a nezodpovednom prístupe v príprave na talentové skúšky z plávania a následne na štúdium telesnej výchovy.

Na základe týchto informácií, ktoré každoročne získavame prostredníctvom talentových skúšok zisťujeme, že uchádzači o štúdium telesnej výchovy nemajú rovnaký prístup k príprave na talentové skúšky z plávania, čo sa prejavuje v ich prezentácii plaveckej výkonnosti.

Z aspektu hodnotenia techniky plaveckých spôsobov uchádzačov o štúdium telesnej výchovy pozorujeme najväčšie nedostatky v zvládnutí techniky obrátok, polohy tela a dýchania, štartového skoku, v práci paží, v práci nôh.

Záver

Hodnotením talentových skúšok sprostredkujeme informácie o plaveckej pripravenosti a výkonnosti uchádzačov o štúdium telesnej výchovy na sledovaných vysokých školách na Slovensku, FHV UMB v Banskej Bystrici, FTVŠ UK v Bratislave a UKF v Nitre.

Zaznamenávame rôzny vzťah a pripravenosť uchádzačov o štúdium telesnej výchovy na jednotlivých školách. Na základe výsledkov konštatujeme klesajúcu úroveň plaveckej pripravenosti uchádzačov o štúdium telesnej výchovy v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, pričom úroveň plaveckej výkonnosti sa približuje len k priemeru.

Pre skvalitnenie výberu uchádzačov, odporúčame absolvovať konzultácie, realizované pred prijímacími skúškami, počas ktorých si môžu uchádzači overiť svoju plaveckú pripravenosť.

LITERATÚRA

Bence, M., Chebeň, D. (2002). Plavecká výkonnosť uchádzačov o štúdium telesnej výchovy v Banskej Bystrici a v Nitre. In *50. výročie organizovaného vyučovania na vysokých školách*. Nitra : KTVŠ PF UKF Nitra.

Bence, M., Mandzáková, M. (2006). Vplyv talentových skúšok z plávania na plaveckú výkonnosť študentov telesnej výchovy na KTVŠ FHV UMB v Banskej Bystrici. In *Pohyb, šport, zdravie*. Banská Bystrica: KTVŠ FHV UMB.

Chebeň, D. (2001). Analýza kvality plaveckého spôsobu a výkonnosti uchádzačov o štúdium telesnej výchovy UKF v Nitre. In *Teoretické a didaktické problémy plávania a plaveckých športov*. Bratislava : FTVŠ UK Bratislava.

Jursík, D. (1995). Plavecká spôsobilosť uchádzačov o štúdium na FTVŠ UK. In *Nové pohľady na teóriu a didaktiku plávania a plaveckých športov*. Bratislava: FTVŠ UK.

Kalečík, Ľ. (2007). Plavecká výkonnosť uchádzačov o štúdium na FTVŠ UK v Bratislave. In *TVS, 17 (2)*, ss. 5 – 8. Bratislava.

Macejková, Y., Benčuriková, Ľ., Ramacsay, L. (1996). Aktuálna úroveň plaveckej výkonnosti uchádzačov o štúdium na FTVŠ UK a faktory, ktoré ju ovplyvňujú. In *Teoretické a didaktické problémy plávania a plaveckých športov*. Bratislava : FTVŠ UK.

PaedDr. Ľubomír Kalečík, Ph.D.

FTVŠ UK Bratislava

Nábr.arm.gen.Svobodu 9

814 69 Bratislava, SK

e-mail: ľubomir.kalecik@fsport.uniba.sk

Tel.: +42154411624, linka 322